

Biztos, ami titkos?

Amikor a levéltáros szakma némi előzetes hírverést kívánt volna a sajtótól a pénteki, közérdekűnek számító előadásokkal tarkított Levéltári Nap beharangozására, a válasz rendre az volt, hogy a médiumok most tocsikoznak. Érdekes szakmai kérdés, vajon a jövő levéltáraiban mit kutatnak majd a Tocsik-iratokban, amire a szakavatott válasz csak az lehet, hogy mivel ebben az országban még soha, senkit nem büntettek meg köziratok eltüntetéséért, valószínűleg semmit.

Erre egyébként amúgy is van esély, mint azt Varga László, Budapest Főváros Levéltárának vezetője beszélt az előadásában elmondta: a közelmúltban megvizsgálta, önkormányzati tulajdonban lévő 21 levéltári épületnek átlagéletkora 117 év, tizenhétben semmifajta fűtés nincsen, némelyikben fatüzelésű cserépkályha ontja a meleget a régi papirosok között, amelyekre sem állandó személyzet, sem riasztószervezet nem vigyáz. Az állomány amúgy többféle gombabetegségben szenved, penészedik szépen, s ami a kutatást illeti, no ott is csorbát szenved az egyébként még ropegős levéltári törvény, az önkormányzatok maguk is rendre megsértik. A levéltárak rendbehozatalára 638 millió forint kellene, de nincs. Ezek az ál-

lapotok jól szimbolizálják a tudományos ülés alaptémáját is: a közérdekű iratok, adatok és az állampolgárok viszonyát, egymásra találásának lehetőségét.

Az összefüggést több oldalról boncolgatók nem kerültek meg – mint cseppben a tenger – a Tocsik-ügyet sem. Halmi Gábor alkotmányjogász például azt feszegette, mi elsődleges: a személyiségi jogok védelme, avagy a nyilvános kíváncsiság kielégítése. Más dolog ugyanis, ha egy közhivatalnok vagy közszereplő – aki minden jogállamban ki van téve a vizslatásnak – viselt dolgai a közvélekedés elé tárja a média. Tocsik azonban nem maga kereste a nyilvánosságot, ezért pénzügyeit csakis büntető-eljárás okán lehetne firtatni, és akkor sem nyilvánosan. Halmi szerint egyes esetek-

ben a személyes és a közérdekű adatok védelme ütközhet, Tocsiknál azonban inkább az előbbit kellene szem előtt tartani. Mindezt **Eörsi István** írónak is szolt, aki egy cikkében Bohó Róbertől, a Nagy Imre-film készítőjéről hozott nyilvánosságra bizonyos tényeket. **Eörsi** megadta a választ: ha a sajtó csakis a jogi eljárások után közölhetné a tényeket, azok menet közben szépen elaludnának. A személyiségi jogok védelme kizárólag magánügyekben mondassék ki.

Előfordul persze ennek a fordítottja is. Annak idején az ellenzéki kerekasztal lovagjai a Fekete Doboz forgatócsoportját beengedték a tárgyalásokra azzal a megszorítással, hogy az anyag felhasználását az érintettek engedélyéhez köthették. Mivel az 58 szereplőből csak negyvenkilencen válaszoltak a kérésre, s közülük négyen elzárkóztak, a kutatók a mai napig nem férnek hozzá a fontos kortörténeti anyaghoz, nem tudhatják meg: miféle előzmények után készültek az átalakulás dokumentumai. Halmi szerint a történelem a személyes adatokat közérdekűvé változtatta, amit mindenkinek joga van megismerni. Ebben az adatvédelmi biztos segítségével kérhető, ami tegnapelőtt meg is történt. K. V.–V. E.